

և այլն՝ Ռուսաստանէն գաղթելով փոքր Ասիոյ այլ և այլ գաւառաց մէջ տարածուած են՝ կան նաև իրենցմէ Մեծ Հոյ, յաստան, Միջագետք, Ասորիք, և այլն, ընդ ամենայն իրը 600,000 :

Թ. Ասիական Տաճկաստանի ուրիշ մասնը ժողովուրդները, Աշարները (որ են հին Խաւրացիք), նաև Պարսիկք, ընդ ամենայն իրը 500,000 կը հասնին :

Ա. Վ. ԱՐԻՍՏԱՐԻՅԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ ՊԱՐԳԵՒՄԱՅԵՆՈՒԹԵԱՆ

ՄՈՒՐԱՏ-ՈՒՓԱՅԵՆԼԵԱՆ ՎԱՐՄԱՐԱՆԻՆ Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ըստ սովորութեան այս տարի ալ օգոստոս ամսուն մէջ կատարուեցան Մուրատ-Ռաֆայելեան Վարժարանին տարեկան հարցաքննութիւնքն, որոնց կը նախագահէր Միխիթարեանց Գերապ. Աբգաշայր Իջնատոս Արքեպիսկոպոս Արեւելեան՝ ընթերցակալութեամբ ուրիշ Միխիթարեան Հարց : Ուսումնասիր աշակերտք առ հասարակ մեծ հաւասարք տունին իրենց անդու ջանիցն ու յառաջագիմուկեանցն, և գտնութիւն պատճառեցին հանդիսականաց, և պակեցին իրենց դաստիարակաց և ուսուցչաց աշխատութիւնն : Մանաւանդ առաջին դասն ուսումնական վերջնութիւն տարին հասնելով՝ բաց ի կանոնեալ ուսմանց քննութիւնէն տուաւ նաև խիտ քննութիւն մը բովանդակ քնալուծութեան ուսման, զոր այս տարի աւարտած էր, և որուն մէջ շատերը քաջացան և զարմացուցին բոլոր ունեցիկքը, և անոր համար Պարգևաբաշխութեան օրը առանձին վկայականաւ ալ պատուեցան :

Իսկ Պարգևաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ ի և սեպտեմբերի, և այն հանգիսին նկարագրութիւնն լաւագոյն կը համարինք քաղէլ քաղաքին ոյն աւուր լրագիրներէն : Անոնց մէջ մէկը կ'ըսէր.

« Այսօր Հայոց Վարժարանին մէջ բաշխուեցան մրցանակք առ քաջավարժ աշակերտս այն Վարժարանին որ իրականաբար բովանդակ Խաղիոյ ամենէն առաջին կարգի վարժարանաց առաջինն էրէն մէկը համարուած է : Ներկայ էին հանդիսին՝ Հայ Արքեպիսկոպոսը, գաւառապետը՝ կոմսն Սորմանի Մորէզգի, Օսմանեան Պետութեան հիւպատոք, Նանի Մոլէնիկոյ քաղաքագլխոյ կողմնէն, արքունի ուսումնասպետը, վաշտապետութեան Ատենին նախագահը և ուրիշ իշխանական անձիք և ուսուցիչք :

Ձանազան ընթերցումներ եղան՝ հայերէն և տառերէն, իտալերէն, գաղղիերէն, անգղերէն, գերմաներէն, որոնցմով ցուցցոյն աշակերտքէն որչափ յառաջացեալ են այն լեզուաց մէջ :

Աշակերտք ընդհատ ընդհատ երգեր ալ երգե-

ցին, որոնք շատ մը անկեղծ ծափահարութիւններ ընդունեցան : Հանդէսը վերջացաւ Հայ Աբգեպիսկոպոսին յորդորականով մը և պարգևաբաշխութեամբ :

Յետոյ հրաւիրեալք այց եւան այն սրահին, ուր գեղեցիկ կարգով շարուած էին աշակերտաց ուրուսագրութեան և գեղագրութեան ամենայն բարակութեամբ և կատարելութեամբ եղած աշխատութիւնները :

Այս ամեն բանէն ամենայն զք համոզուեցաւ որ այն Վարժարանին մէջ արուած գաստիարակութիւնը ճիշդ ժամանակին պահանջածն է :

Անկեղծ սրտով ուրախակից ենք Յ. Տեղին ձեւալեան Հ. Գրիգոր Վարդապետին, իր ուսումնասպետին, բոլոր նշանաւոր ուսուցչաց և աշակերտաց » :

Ուրիշ լրագիր մ'ալ յետ պատմելու ներկայ եղող անձինքը, աշակերտաց աշխատութեանց վրայ այսպէս կը խօսի.

« Սրանք շքեղապէս զարգարուած էր և վաշտապետ շարուած էին աշակերտաց տարւոյն մէջ աշխատած ուրուսագրութիւնքը, որոնք արգարեւ մասնաւոր յիշատակութեան արժանաւորք են, յորս կային պատկերք, զարդադուլութիւնք, տեսարանադճուլութիւնք, երգու կարծ ուսուցչաց առաջնորդութեամբ եղած՝ որոնք են Երմուղայ Փառելիգի և Բուրեղեան :

Առաջին Դասուն աշակերտներէն մէկը ճառ մը խօսեցաւ իտալերէն, որ շատ գեղեցիկ տպաւորութիւն ըրաւ ամենուն վրայ գաղափարաց աւառութիւնեամբ և վենետիկոյ վրայ ցուցցած արդոյն համար : Ուրիշ ընթերցումներ ալ եղան հայերէն, տառերէն, գերմաներէն, անգղիերէն և ընտիր գաղղիերէն մը :

Հանդէսը աշակերտաց երգովն սկսաւ և երգովք լնացաւ, և ուսուցչինն է նշանաւոր երաժիշտ Բոգրոն : Ամեն երգերն ալ շատ հաճոյ անցան թէ իշխանաւոր անձանց և թէ այլոց, և սահասարակ ծափահարուեցան » :

Օտար լրագրաց պատմածը բաւական համարելով, աւելորդ կը սեպենք մանրամասն նկարագրել այս հանդէսը :